

A munkásbiztosító autonómiáját követelték a kamaraközi értekezleten.

Viharos határo athozatal.

Szeged, július 28. (Saját tudósítónktól.) A szegedi kereskedelmi és iparkamara körletébe tartozó iparosok vasárnap délelőtt népes és a végén elég viharos gyűlést tartottak az Ipartestület székházában. A gyűlés igen fontos kérdéseket vitatott meg és a munkásbiztosító kérdésénél nem kis megelégedéssel szolgált azoknak, akik még mindig azt hiszik, hogy jótékony hatással van az autonómia megvonása.

A gyűlésen Körmeny Máttyás ipartestületi elnök elnökölt, akinek megnyitó szavai után dr. Pálffy József az iparos nyugdíjügyet ismertette. A nyugdíjintézményt törvényhozási úton kell megoldani, a törvénynek kell kimondania, hogy minden képesítéssel bíró iparos köteles belépni a nyugdíjintézetbe. Az iparosok azonban nem nyugosznak meg abban, hogy az intézmény ügyét belekapcsolják egy másik intézmény adminisztrációs ügyeibe. A mostani tervezetek szerint egy-egy iparos öszege évi 600—3000 aranykoronát kapna. Az iparosoknak az intézmény érdekében minden áldozatot meg kell hozniuk.

Dr. Landesberg Jenő a forgalmi adó kérdését ismertette ezután. Nagy figyelemmel hallgatott beszédében hangoztatta azt, hogy a legtöbb panasz az átalány végrehajtása miatt hangzik el. Olyan magas átalányokat vet ki a pénzügyigazgatóság, hogy azok már egzisztenciájukban támadják meg az iparosokat. A szegedi pénzügyigazgatóság azonban honorálta a kamara és ipartestület kérését és revízió alá veszi a már kirótt átalányösszegeket. Határozati javaslatot nyújtott be ezután, amelyet a gyűlés egyhangulag elfogadott. A javaslat kéri a pénzügyigazgatóságot, hogy azokat a kiadásokat, amelyeket nem a féllel együtt állapítottak meg, vegyék revízió alá és a végleges elintézésig az átalányösszeg behajtását függeszték föl.

Pálffy Dániel jelentette ki ezután, hogy a kivetett adóterhek nem állanak arányban az iparosság keresetével. A vásárhelyi ipartestületelnöke: Kruszlitz pedig bejelentette, hogy Vásárhelyen immár megkezdtek a revíziót. Ott ugyanis a kirótt összegek 57 százalékát már elengedték. Dobsz László dr. föl szólalása után Hunyadi Vass Gergely a betegségleyezés kérdéséről tartott előadást. A kérdés ismertetése után a következő határozati javaslatot terjesztette a gyűlés elé:

„A kamarai kerület iparossága határozatilag kimondja, hogy a munkásbiztosító pénztárak politikától mentes autonómiájának megvalósítását kívánja. Feltétlenül kívánatosnak tartja a pénztárak reformját is, mellyel kapcsolatban a pénztári terheket a békebeli aranyterhekre csökkenteni nemcsak szükségesnek, de elkerülhetetlennek is tartja.

Szükségesnek tartja oly csoportok felvételét a pénztárba, amely csoportok aktívát jelentenek a pénztárra nézve. A mezőgazdasági munkások felvételét e cél elérése kézenfekvő. Szükségesnek tartja a terheségi

és gyermekágyi segélynek az állam által leendő viselését, továbbá a cselédbiztosítási kedvezményes kulcs megszüntetését.

Szükségesnek tartja az agkori és rokkantbiztosítás intézményes megvalósítását, hogy végre gyökerében akadályoztassék meg az a törekvés, mely a betegségleyező pénztár intézményének hízagait igyekszik a pénztárak nagy megterhelésével e célokra felhasználni.

Amidőn még megállapítja az értekezlet, hogy a jelenlegi terheket az iparosság huzamosan viselni képtelen, annak a reményének ad kifejezést, hogy a sérelmek a rövidesen megoldandó reformjavaslatban orvosolva leandenek.

A határozati javaslat beterjesztése után indult meg azután az a vita, amely egyrészt nagy viharokat provokált, másrészt pedig meglepetéssel szolgált bizonyos köröknek. Marosán Milán szólt fel először a kérdésben. Alaposan alátámasztott beszédében először számszerű adatokkal igazolta be, hogy nem mindenben vezetnek helyesen és eredményesen a munkásbiztosítót. Határozottan jelentette ki, hogy a munkások tartják maguk számára elsősorban a pénztárt, az ő fillereikből kapják — nagyrészt — betegségeik esetén a táppénzt, az ő fillereikből kezelik őket balesetek esetén az orvosok, miért állítanak akkor kormánybiztosát a pénztár élére. Amikor autonómiája volt a munkásbiztosítónak, mindenki meg volt elégedve — és még sem fizettek annyit, mint most a kormányhatóság idején. Határozottan követeli az autonómia azonnali visszaállítását. Csak akkor tudna megint kifejezni igazi működést. Majd fennhangon jelentette ki:

— Az iparosoknak addig nem szabad egy fillért sem fizetni betegségleyező járulék címén, míg az autonómiát vissza nem állítják! Mondják ki ezt az iparosok, akkor majd visszadják az autonómiát!

Ekkor tört ki azután elementáris erővel a vihar. A zajban egyszerre Pálffy Dániel hangja dörög: — Hogyne, hogy a kommunizmus fészke legyen megint!

Marosán ekkor élesen felelt vissza, az egyre erősödő zajban alig lehet hallani a szavakat. Körülbelül ezeket mondta:

— Mindegy, hogy milyen kommunizmus, fehér, vagy vörös! Adják vissza az autonómiát! Követeljük!

A vihar egyre nagyobb, a kiáltásokat nem lehet már megérteni, csak látni, hogy az ajtóhoz támaszkodó Pálffy Dániel feltűnően elhagyja a termet.

A vihar lecsillapodása után dr. Pálffy József kijelentette, hogy ő is az autonómia mellett van, ha garantálják, hogy nem lesz kilengés. Az autonómiát követelő határozati javaslatot pedig ezután a gyűlés egyhangulag elfogadta. A viharos gyűlést ezután Körmeny Máttyás zárta be.

Veszélyben az új falu terve.

Szeged, július 28. (Saját tudósítónktól.) Az alsóközponi házhelyárverés szomorú eredményéről számolt be a hétfői tanácsülésen dr. Ördög Lajos tb. tanácsnok dr. Simkó Elemér tb. főügyész jelentése alapján. A jelentés elmondja, hogy négy nap árverés eredményeként mindössze száz házteleknek akadt gazdája, ami alig 650 millió koronát jelent. A telkek négy-szögletenként 75—135 aranyfillér közötti átlagárban keltek el. A gyenge eredménynek — a tb. főügyész jelentése szerint — több oka van. Egyik oka az, hogy az idő nem alkalmas az árverésre, a gazdák, akik vásárolnának, még nem tudják, hogy milyen anyagi eredménnyel végződött számukra a most muló gazdasági esztendő. Az árverésen megjelent kétszázötven olyan gazda, aki bejelentette vételi szándékát, mégis tartózkodott az árveréstől, mert csak szeptemberben tudná előteremteni a vételár esedékes részleteit. Az árverés gyenge eredményének másik igen fontos oka az volt, hogy egyesek az árverésektől való tartózkodásra izgatják a gazdákat, még pedig azzal, hogy abban az esetben, ha nem sikerül most az árverés, a város ismét huszonöt évre bérbeadja a földet — mezőgazdasági művelésre. Azzal is izgatják a gazdákat, hogy hiába veszik meg a telket, a város csak akkor iratja telekkönyvileg át a vásárlók nevére, amikor szerződési kötelezettségüknek eleget téve felépítették rajta házukat, — így tehát kölcsönt sem vehetnek fel a telekre, amiből alázán építhetnének.

Dr. Simkó Elemér ezzel szemben bejelenti a tanácsnak, hogy egy fél éven belül minden alsóközponi háztelek eladása sikerül, ha a tanács az árverésen szerzett tapasztalatai alapján készített javaslata értelmében módosítja a

szerröndési feltételeket. Javasolja pedig, hogy a teljes vételár kifizetésének határidejét tegye a tanács december 31-éről 1925 május 15-ére, a vételár teljes kifizetése után irassa át a telket a vevő nevére, de az öt éven belüli építkezés kötelezettségét telekkönyvileg kebeleztesse be azzal, hogy ellenkező esetben a város vagy visszaveszi a telket és a befizetett vételárat megtartja, vagy pedig a vásárló a vételár négy-szeresét tartozik büntetésképen befizetni a város pénztárába, — kedvezményes áron ad az építő telektulajdonosoknak a város vályogvetésre alkalmas földet —, a mélyen fekvő telkek feltöltésére szükséges földet díjlanul engedni át a város a gazdáknak és végül azonnal megkezdje az utcák kiképzését.

A tanácsülésen hosszú vita támadt a kérdés fölött. Olyan hangok is hallatszottak, hogy veszedelmes dolog az egész falusítás.

— Meglátjátok, elszakadás lesz a vége — mondta Turóczy Mihály főügyész.

Taschler Endre pedig nem akart semmit sem változtatni az eredeti feltételeken.

— Az élet megmutatta, hogy Alsóközponion száz telekre van szükség — mondotta —, ne erőltessük tovább a dolgot. Boldoguljon az a száz gazda, aki vett telket. Igaz ugyan, hogy nekünk nagyon kellene a háztelek ára, de ha erőltetjük az eladást, nagyon drága pénz lesz az.

A tanács mégis úgy határozott, hogy a teljes vételár befizetésének határidejét kitolja májusig, a telkek tulajdonjogának átírását engedélyezi, ötven százalékos árkedvezményt ad a vályogföldek kiváltásánál az építő gazdáknak és az új építési költségeinek fedezésére kivetett tíz százalékos befizetésének arányában azonnal megkezdje az utcák építését.

Az egész históriából pedig az a szomorú tény állapítható meg, hogy a közömbösség veszéllyel fenyegeti az alsóközponi új falu tervét.

Juon pedig nem tud olvasni...

Szeged, július 28. (Saját tudósítónktól.) Romanikus operettekben gyakran nyugodtan találkozunk olyan jelenségekkel, amelyek ámulatba ejtenének a prózai életben. Teszem azt kijön a színre egy grófnő, (alább nem is adja a szerző), látszólag nincs semmi baja, öt perc múlva mégis énekelni kezd és elárulja életének számtalan intimitását. Nyilván fölöttünk álló erők befolyása következtében, — hisz erre nincs kézzelfogható indok — ott teremnek más grófok és grófnők is, akik szintén énekelnek. De nyilvánvaló, hogy ezek alárendeltbb társadalmi állásuak, mert ezek csak elismélik azt, amit az első éneklő grófnő cselekedett, esetleg a refrenjét mondják az ő mondanivalóinak.

Utána elvonulnak, ami jól nevelt diszkrét egyéniségük mellett bizonyít, jön ugyanis egy birkapásztor, vagy rablóvezér, látnivaló rajta, hogy kevés az iskolázottsága (ő maga erősítgeti, hogy a természet gyermeke), de azért szintén énekel s öt perc múlva már blúzt táncol a grófnővel, nem beszélve arról, hogy nem is öt, hanem három perc múlva csókolóznak.

Az önök alázatos riportere, aki épp úgy a szinpadról kezdte megismerni az életet, mint nagy tömegei a mai ifjúságnak, azokban a romantikus időkben szentül meg volt róla győződve, hogy nincs a világon könnyebb egy grófnő meghódításánál. Hiszen az iskolában azt tanulta, hogy a szini irodalom az életet kopizálja, viszont a szini irodalom brutálisan mellőzte a varrólányokat, akik az italok közül az oltott gyufát szerették a legjobban. Am ezt miért öntötték volna művészi formába az irodalmárok, hiszen tudta, látta mindenki s nem mondtak volna vele ujat. A grófnők több népet vonzanak a színházba, azért szent meggyőződése az önök alázatos krónikásának, hogy a művésznők a nyarat többnyire grófok társaságában töltik, ott tanulják el a műanszokat. (Épp most olvasom egy kis szerepű, de nagy jövővelmű művésznő szorakozásaival kapcsolatosan ezt a kérdést: Vajon kitől tanulhatják ezek a veszedelmes szépségek ezt a nagyszerű fellépést, látszólag kitűnő modort, melynek furcsaságai csak a harmadik pohár pezsgő után bujnak ki a zsák-ból, — akarom mondani a házmesteri fülkéből.) Am tértünk vissza a szinpadra, ahol az élet találkozik a művészettel s látogassunk el az életbe, ahol épp annyi a művészet, mint a szinpad.

A Délvidéknek rettegett réme volt Juon, egy B-listás kecskepásztor, aki a brassói hegyekben tanyázott. Innen indult el fosztogató kalandjaira, akárcsak Jókaitól megzengett elődje, a Fácica Negra. Az utóbbi azonban ur volt, szenvedélyének rabja, míg Juon kenyérkeresetből üzlet a rablás sulyos, de nyilván szintén örömmel teli mesterségét. (Azért nem jó tulságosan kutatni a történelemben, mert sose tudni, hol találkozunk a szenvedély a kenyérkeresettel.)

A körülöttünk levő nemzetiségek közbiztonsági szervei távolról sem olyan jók, mint a mieink. Ott minden kifinomultság a politikai zaklatásra van építve, a rablókra csak másod-, vagy harmadosorban gondolnak. Egyébként sem hajszolják őket tulságos eréllyel, hiszen a saját véreiknek okoznának kellemetlenséget.

Azonban a Juon annyira elszemtelenedett, hogy végre muszáj volt ellene is megindítani a hajtvadászatot. Bekerítették, elfogták, vasravezék s ezzel rab lett, letűnt dicsősége.

A kunyhójában rengeteg felhalmozott holmit találtak, amit úgy harcsolt össze, néha egész falu kifosztásával. A kastélyokba épp olyan szívesen ellátogatott, mint a kispolgári házakba s hetekig is eltart, amíg osztályozzák a bűnjeleket, hogy melyik honnan származott.

Juon a vallatásnál gyakran összeráncolja a homlokát, gondolkoznia kell.

— Ezt kitől raboltad?

— Várj csak uram, alighanem a prepelica kastélyból.

Egy ilyen előkelő helyről került elő a legtöbb préda. Régi családi ékszerek, kardok, ezüst és arany tálak.

— Hát ez mi? — kérdezte hirtelen a vizsgálóbíró.

Hat levelet mutatott fel, finom írású női levelek, rajongóak és elragadtatással teliek egészen a szomorúságig. Valamennyi Juonhoz intézve.

— Nem tudok, uram, olvasni, mondta a rablóvezér. Mással pedig nem mertem elolvasatni, mert féltem, hogy bajba kerülök.

— Mikor a kastélyt kiraboltad, ki volt otthon?

— Csak az asszony maga.

— Gazember vagy, Juon, mondta a bíró, közönséges kapcabetyár.

A legény csak állt bambán, vonogatta a vállát s talán megfedkezett már arról az éjszakáról is, amit hat fájó szívű női levél követett. Juon nem tud olvasni s tudatlan az értékmeghatározásban is, mikor a különféle zsákmányokat faksálja.